

Jsem rodič. Znám svá práva!

Nejčastěji kladené otázky a odpovědi z právní poradny 2025

RODIČOVSKÝ PŘÍSPĚVEK

Jak se stanoví výše rodičovského příspěvku? Mění se v roce 2025? Jak je to s docházkou dětí do zařízení? Mám nárok jako OSVČ?

Základní zásady:

- Maximální výše rodičovského příspěvku v roce 2025 je 350 000 Kč.
- Měsíční výši si volíte podle vlastního vyměřovacího základu (nebo vyměřovacího základu druhého rodiče).
- Rodičovský příspěvek není automaticky valorizován.
- OSVČ mají na příspěvek stejný nárok jako zaměstnanci.

Pobírání rodičovského příspěvku lze kombinovat s výdělečnou činností, pokud je zajištěna celodenní péče o dítě.

Docházka dítěte do zařízení nahrazujících osobní celodenní péči:

- U dětí do 2 let je limit pobytu v jeslích / DS / školce max. 92 hodin měsíčně.
- U dětí nad 2 roky se docházka již nesleduje.

NÁVRAT DO PRÁCE

Má zaměstnavatel povinnost mě vzít zpět na stejné místo? Co když se změnila organizační struktura? Jak je to se zkráceným úvazkem?

- Po mateřské dovolené musí zaměstnavatel vrátit zaměstnankyni na původní práci a pracoviště.
- Po rodičovské dovolené do dvou let věku dítěte zařadí zaměstnavatel zaměstnankyni na původní práci a pracoviště.
- Po rodičovské dovolené musí zaměstnavatel přidělit práci podle pracovní smlouvy – tedy stejný druh práce, rozsah úvazku a místo, ale ne nutně shodné konkrétní místo.

Zkrácený úvazek:

U rodiče dítěte mladšího 15 let je zaměstnavatel povinen žádosti o kratší pracovní dobu nebo o jinou vhodnou úpravu stanovené týdenní pracovní doby vyhovět, pokud mu v tom nebrání vážné provozní důvody (musí je písemně odůvodnit). Obecné prohlášení typu „je hodně práce“ k tomu bez dalšího nestačí.

Změna náplně práce:

Je možná pouze dohodou obou stran. Zaměstnavatel nemůže jednostranně rozšířit či změnit náplň práce, která je popsána v pracovní smlouvě, pakliže se taková změna ještě „vleze“ pod sjednaný druh práce.

NÁROK NA MATEŘSKOU

Vznikne mi nárok na peněžitou pomoc v mateřství, když jsem OSVČ / studentka / mám smlouvu na dobu určitou / vracím se po rodičovské jen krátce do práce?

Nárok na PPM není dán typem pracovního poměru, ale účastí na nemocenském pojištění. Aby dávka vznikla, musíte být v posledních 2 letech před nástupem na mateřskou pojištěna alespoň 270 dní (u OSVČ minimálně 180 dní nemocenského pojištění za poslední rok).

HOME OFFICE

Mám nárok na home office, když pečuji o malé dítě? Co když mi zaměstnavatel nevyhoví?

Nová úprava § 241a ZP stanoví, že rodič dítěte mladšího 9 let může požádat o HO, ale nevzniká na něj právní nárok. Zaměstnavatel musí žádost posoudit, rozhodnout a při zamítnutí písemně odůvodnit. Na rozdíl od žádosti o zkrácený úvazek zde není podmínka vážných provozních důvodů. Odmítnutí však nesmí být diskriminační.

DOVOLENÁ, OČR, PŘESČASY, PRACOVNÍ CESTY

Může zaměstnavatel odmítnout dovolenou podle plánu? Může mi vyčítat OČR? Jak je to s přesčas a poradami mimo směnu?

Časté problémy, které se v roce 2025 opakovaly:

- Plány dovolených nejsou závazné – od 1. 8. 2024 už ZP neukládá povinnost řídit se plánem dovolených schváleným odbory. Zaměstnavatel určuje dovolenou s ohledem na provoz a „oprávněné zájmy zaměstnance“.
- Náklady na zrušenou dovolenou nejsou zaměstnavatel povinen hradit, pokud dovolenou formálně neurčil, např. podpisem dovolenky.
- Porady mimo standardní směnu jsou prací přesčas, s odpovídající náhradou.
- Pokud je porada mimo smluvně sjednané místo výkonu práce, může jít o pracovní cestu.

Ošetřování dítěte (OČR):

- Zaměstnavatel je povinen omluvit nepřítomnost rodiče pečujícího o dítě mladší 10 let.
- Vyčítky, sankce či odmítnutí OČR jsou v rozporu se zákoníkem práce.

ŠIKANA, OBTĚŽOVÁNÍ A DISKRIMINACE JAK SE BRÁNIT?!

Jak postupovat při obtěžování kolegou? Může zaměstnavatel chtít vědět, zda plánují dítě? Je rozdílné zacházení diskriminací?

Jaké jsou nejčastější problémy?

- nevhodného chování kolegů,
- neřešené šikany ze strany vedení,
- dotazování na těhotenství či plány rodičů,
- rozdílného zacházení podle pohlaví (např. u služebních předpisů).

Platí:

- Zaměstnavatel má povinnost chránit zaměstnance před obtěžováním a předcházet rizikům v oblasti psychosociálního bezpečí zaměstnanců.
- Dotazy na těhotenství či rodinné plány jsou zakázané podle § 316 odst. 4 ZP.
- Různé zacházení na základě pohlaví může být diskriminací, pokud není objektivně odůvodněné a přiměřené.
- Pokud zaměstnavatel nereaguje, je možné obrátit se na inspekci práce, případně řešit věc občanskoprávně, či skrze zapojení odborového zástupce.

www.materskarodicovska.cz

Na dotazy odpovídala právnička Anna Řídká, LL.B., LL.M.

Bezplatná právní poradna byla provozována a infografika vytvořena v rámci projektu "Znát svá práva: Cesta k důstojnému rodičovství", který je v roce 2025 realizován za finanční podpory Úřadu vlády České republiky. Výstupy projektu nereprezentují názor Úřadu vlády České republiky a Úřad vlády České republiky neodpovídá za použití informací, jež jsou obsahem těchto výstupů.

**GENDER
STUDIES**